

**College van Gedeputeerde Staten
Statenvoorstel**

DATUM	5-11-2019	NUMMER PS	PS2019RGW08
DOMEIN	LFO	COMMISSIE	RGW
STELLER	Marian van Asten	DOORKIESNUMMER	030 2582291
DOCUMENTNUMMER	81FBF82F	PORTEFEUILLEHOUDER	Bruins Slot

Titel : Wijziging Provinciale Milieuverordening 2013

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 3
Bijlage 1: Kaarten	pag. 5
Toelichting Statenvoorstel	pag. 7
Bijlagen bij het Statenvoorstel:	
Bijlage 2: Nota van toelichting op het ontwerpbesluit	pag. 9

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Ter besluitvorming leggen wij u een wijziging voor van de Provinciale Milieuverordening 2013 (PMV), waarmee beschermingszones worden aangewezen voor de grondwaterwinning van Waternet te Nieuwegein.

Voorgeschiedenis

Het voornemen om beschermingszones vast te stellen voor de calamiteitenonttrekking Nieuwegein is opgenomen in het door u op 7 december 2015 vastgestelde provinciale Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021. In januari 2019 zijn de aanwijzing en de consequenties daarvan, met name voor de energietransitie, besproken in bestuurlijk overleg met de gemeente Nieuwegein. Wij hebben op 16 april 2019 het besluit tot wijziging van de PMV, dat voorziet in de aanwijzing van de beschermingszones (te weten een boringsvrije zone en een waterwingebied), als ontwerp vastgesteld. Het ontwerpbesluit heeft gedurende de periode van 31 mei tot en met 12 juli 2019 ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen binnengekomen.

Essentie / samenvatting

Op waterwinstation ir. Cornelis Biemond (WCB) in Nieuwegein wordt door Waternet oppervlaktewater onttrokken aan het Lekkanaal ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening en (voor een kleiner deel) de industrie. In situaties waarbij geen of onvoldoende oppervlaktewater kan worden ingenomen, bijvoorbeeld vanwege een verontreiniging, wordt overgeschakeld op de winning van grondwater op hetzelfde terrein. Op grond van de Waterwetvergunning is het alleen toegestaan dit grondwater te gebruiken voor de openbare drinkwatervoorziening, niet voor de industrie. De calamiteitenonttrekking wordt een beperkt aantal dagen per jaar ingezet. In tegenstelling tot reguliere grondwaterwinningen voor de drinkwatervoorziening, die gedurende het hele jaar onttrekken, zijn rondom de calamiteitenwinning tot nu toe geen beschermingszones aangewezen. In het verleden werd dit vanwege het bijzondere karakter niet noodzakelijk geacht. Vanwege toenemend gebruik van de ondergrond, de te verwachten effecten van klimaatverandering en de verplichtingen vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is bescherming nu wel gewenst. Met de ter besluitvorming voorgelegde wijziging in de

PMV worden beschermingszones vastgesteld, waardoor de gewenste bescherming wordt gerealiseerd. Tevens wordt de overzichtskaart van de grondwaterbeschermingszones aangepast, zo dat deze ook de beschermingsgebieden toont op het grondgebied van de voormalige gemeenten Leerdam en Zederik. Hiervoor geldt tot 1 januari 2021 de Zuid-Hollandse milieuverordening.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Adequate bescherming van de grondwaterwinning voor drinkwater van Waternet in Nieuwegein.

Wettelijke grondslag

Artikel 1.2, eerste lid, van de Wet milieubeheer: Provinciale staten stellen een milieuverordening vast, die tenminste regels bevat ter bescherming van het grondwater met het oog op de waterwinning.

Artikel 145 van de Provinciewet: bevoegdheid van Provinciale staten tot maken verordeningen.

Financiële consequenties

N.v.t.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

De boringsvrije zone heeft tot gevolg dat in dit gebied beperkingen gaan gelden voor het gebruik van de ondergrond voor bodemenergie en aardwarmte. Er zijn echter verschillende alternatieven voor duurzame warmtevoorziening. Bovendien wordt door een dieptegrens van 60 m te hanteren, in plaats van de standaard dieptegrens van 40 m, meer ruimte geboden aan ondiepe bodemenergie dan gebruikelijk. Rondom de potentie van aardwarmte in dit gebied bestaat momenteel nog veel onzekerheid. Bij nieuwe inzichten rond aardwarmte over geschiktheid van de locatie, noodzaak van de locatie en mitigerende maatregelen kunt u de begrenzing en/of de regels aanpassen. Dit overwegend concluderen wij dat het positieve effect van het waarborgen van een robuuste drinkwatervoorziening opweegt tegen het negatieve gevolg voor de verduurzaming van de warmtevoorziening.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

Gezien de komst van de Omgevingsverordening in 2021 streven wij er in het algemeen naar geen wijzigingen meer door te voeren in de provinciale verordeningen. De aanwijzing van de beschermingszones is echter al aangekondigd in het Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021. Tussentijdse wijziging van de PMV achten wij daarom in dit geval gerechtvaardigd. Waterwingebieden zijn ook opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV), waarmee ruimtelijke bescherming wordt geborgd. Aangezien het waterwingebied in dit geval alleen eigen terrein van Waternet betreft, is een tussentijdse wijziging van de PRV niet cruciaal en kan dit wachten tot de omgevingsverordening.

Effecten op duurzaamheid

De vaststelling van beschermingszones leidt tot betere bescherming van het grondwater voor de openbare drinkwatervoorziening. Daar staat tegenover dat op de betreffende locatie beperkingen zullen gelden voor ondiepe bodemenergie en aardwarmte (zie bestuurlijke dilemma's).

Voorgesteld wordt het besluit conform het bijgevoegde ontwerp vast te stellen.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Besluit van Provinciale Staten van Utrecht van 11 december 2019 tot wijziging van de Provinciale milieuverordening Utrecht 2013

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 11 december 2019;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 5 november 2019;

Overwegende dat het noodzakelijk is regels te stellen ter bescherming van de bronnen voor de openbare drinkwatervoorziening;

Gelet op artikel 1.2 Wet milieubeheer

Besluiten:

ARTIKEL I

De Provinciale Milieuverordening Utrecht 2013 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 20 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vervanging van de punt aan het eind van het tweede lid onder b door een puntkomma, wordt aan dit lid toegevoegd:
 - c. voor de boringsvrije zone WCB Nieuwegein een diepte van 60 meter of meer onder maaiveld.

B

In bijlage 1A wordt de kaart "Overzichtskaart Grondwaterbeschermingszones" vervangen door de in bijlage 1 bij dit besluit opgenomen kaart 1: "Overzichtskaart Grondwaterbeschermingszones".

C

In bijlage 2A wordt onderaan de tabel onderstaande regel toegevoegd:

nr.	Naam gebied	Waterwingebied	Grondwaterbeschermings- gebied	Boringsvrije zone	100- jaar-aandachtsgebied
30.	WCB Nieuwegein	X	-	X	-

D

In bijlage 2B wordt de in bijlage 1 bij dit besluit opgenomen kaart 2: "Grondwaterbeschermingszones WCB Nieuwegein" toegevoegd.

ARTIKEL II

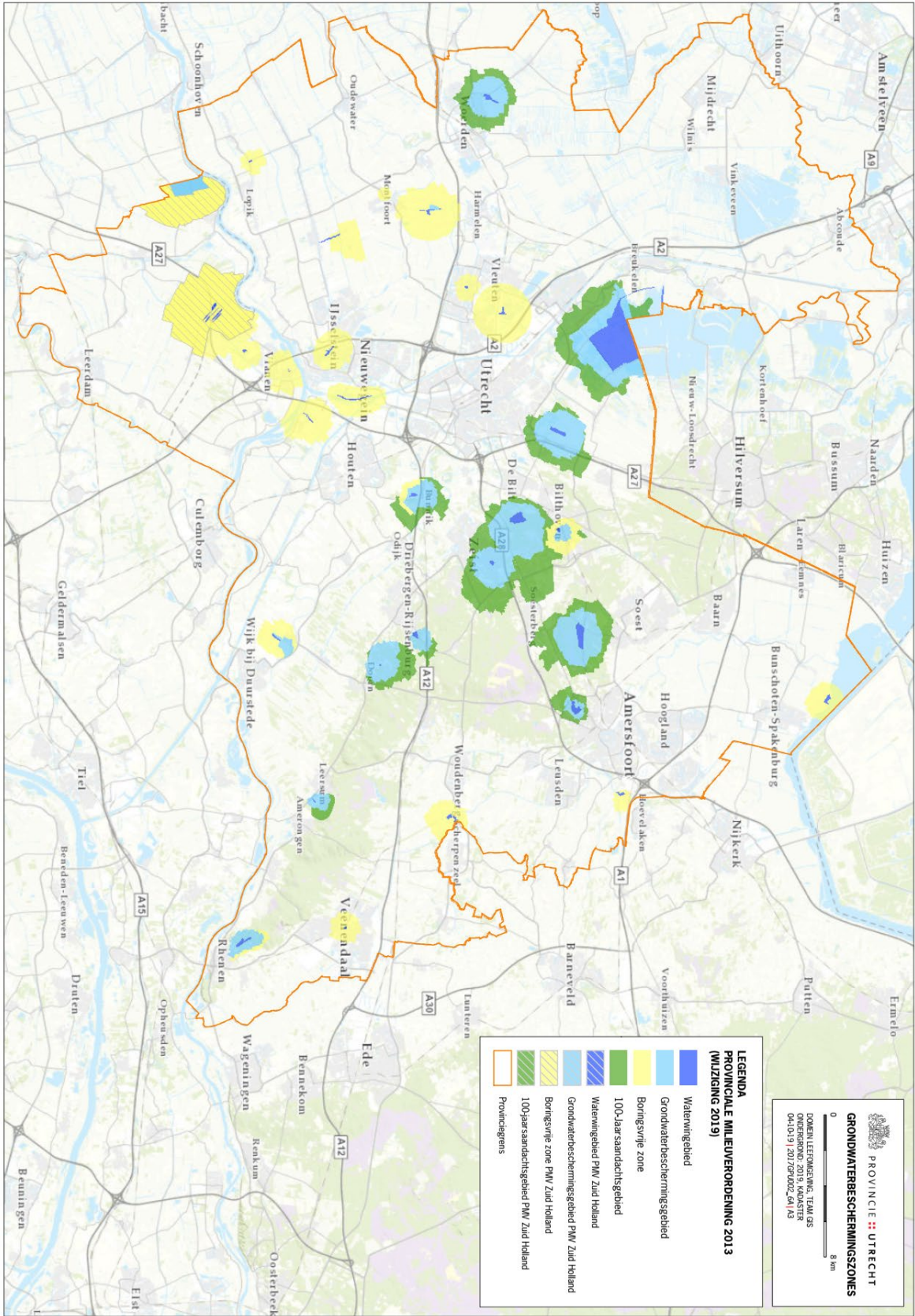
Dit besluit treedt in werking met ingang van de eerste dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad van de provincie Utrecht waarin dit besluit wordt geplaatst.

Voorzitter,

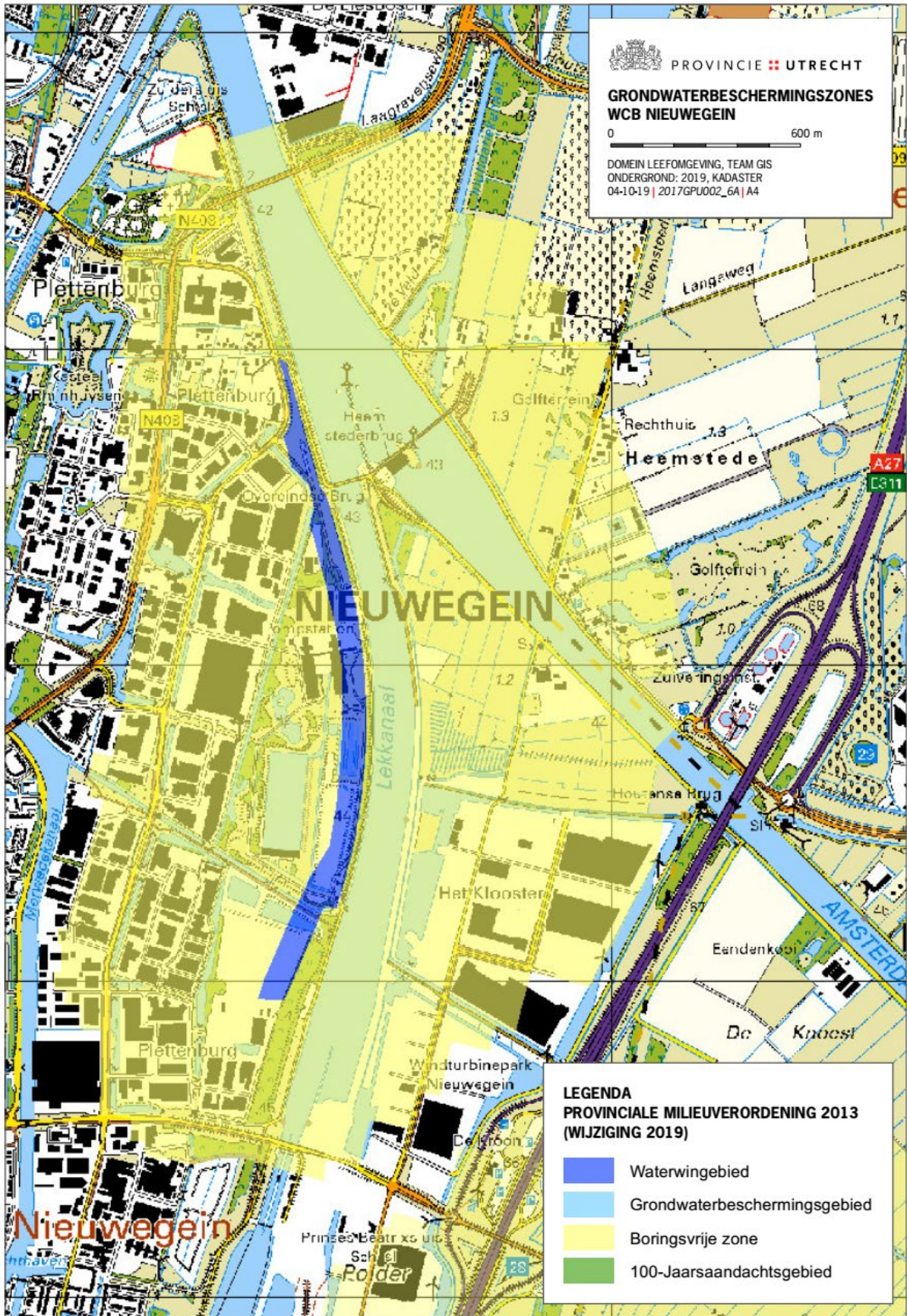
Griffier,

Bijlage 1: Kaarten

Kaart 1: Overzichtskaart Grondwaterbeschermingszones

Kaart 2: Grondwaterbeschermingszones WCB Nieuwegein

Met de voorgestelde wijzigingen in de Provinciale milieuverordening Utrecht (PMV) 2013 worden beschermingszones (boringsvrije zone en waterwingebied) aangewezen voor de grondwaterwinning van Waternet te Nieuwegein, die dient als calamiteitenonttrekking voor de openbare drinkwatervoorziening. Gedeputeerde Staten hebben op 16 april 2019 het besluit tot wijziging van de PMV, dat daarin voorziet, als ontwerp vastgesteld. Het ontwerpbesluit heeft gedurende de periode van 31 mei t/m 12 juli ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen op het ontwerpbesluit ingediend

1. Wettelijke grondslag

Artikel 1.2, eerste lid van de Wet milieubeheer en artikel 145 van de Provinciewet.

2. Beoogd effect

Bescherming van de grondwaterwinning voor de openbare drinkwatervoorziening van Waternet in Nieuwegein.

3. Effecten op duurzaamheid

De vaststelling van beschermingszones leidt tot betere bescherming van het grondwater voor de openbare drinkwatervoorziening. Daar staat tegenover dat op de betreffende locatie beperkingen zullen gelden voor ondiepe bodemenergie en aardwarmte.

4. Argumenten

- De calamiteitenwinning zal naar verwachting de komende jaren vaker moeten worden ingezet als gevolg van klimaatverandering.
- Toegenomen gebruik van de ondergrond, met name voor ondiepe bodemenergie en in de toekomst mogelijk aardwarmte, leidt tot grotere risico's voor de bronnen.
- De Kaderrichtlijn Water en de Grondwaterrichtlijn verplichten de provincie om kwetsbare objecten, waaronder bronnen voor drinkwaterbereiding, te beschermen. Aanwijzing van beschermingszones is een effectieve manier om deze bescherming te realiseren, in aanvulling op algemeen geldend beleid en regels ter bescherming van het grondwater.
- Door een dieptegrens van 60 m te hanteren, wordt meer ruimte geboden aan ondiepe bodemenergie dan gebruikelijk in boringsvrije zones (standaard dieptegrens is 40 m).
- Vaststellen van de beschermingszones leidt tot beperkingen, maar doorkruist naar verwachting niet het realiseren van de gemeentelijke en provinciale ambities op het gebied van duurzame warmte.
- Uitstel van het instellen van beschermingszones tot meer duidelijkheid is over de uitkomst van de onderzoeken rond aardwarmte is ongewenst.
- Bij nieuwe inzichten rond aardwarmte over geschiktheid van de locatie, noodzaak van de locatie en mitigerende maatregelen kunnen Provinciale Staten de begrenzing en/of de regels aanpassen.

5. Kanttekeningen

Gezien de komst van de omgevingsverordening in 2021 streven wij er in het algemeen naar geen wijzigingen meer door te voeren in de provinciale verordeningen. Aanwijzing van de beschermingszones is echter al aangekondigd in het BWM-plan. Tussentijdse wijziging van de PMV achten wij daarom in dit geval gerechtvaardigd.

Waterwingebieden zijn ook opgenomen in de PRV (boringsvrije zones niet). Aangezien het in dit geval alleen eigen terrein van Waternet betreft, is tussentijdse opname van het waterwingebied in de PRV niet cruciaal. Ruimtelijke bescherming wordt dan van kracht met het in werking treden van de omgevingsverordening.

6. Financiën

N.v.t.

7. Realisatie

Het besluit tot wijziging van de PMV treedt in werking na publicatie in het provinciaal blad.

8. Juridisch

De tekst van het ontwerpbesluit en de gevolgde procedure voldoen aan de wettelijke vereisten. Verder zijn er geen juridische bijzonderheden.

9. Europa

De voorgestelde wijzigingen zijn onder andere gebaseerd op de verplichtingen uit de Europese Kaderrichtlijn Water en Grondwaterrichtlijn. Er zijn verder geen Europeesrechtelijke aspecten of risico's.

10. Communicatie

Het ontwerpbesluit heeft gedurende 8 weken voor een ieder ter inzage gelegen.

Het besluit wordt gepubliceerd in het provinciaal blad.

11. Bijlagen

Ontwerpbesluit inclusief Bijlage 1: Kaarten (vóór deze toelichting)

Bijlage 2: Wijziging Provinciale milieuverordening 2013, Nota van toelichting

Bijlage 2

Wijziging Provinciale milieuverordening 2013, Nota van toelichting

1. Algemeen

De voorgestelde wijziging ziet op de vaststelling van een waterwingebied en een boringsvrije zone ten behoeve van de calamiteitenwinning voor de openbare drinkwatervoorziening WCB Nieuwegein in Nieuwegein.

2. Calamiteitenwinning WCB Nieuwegein (onderdelen A tot en met D)

1.1 Inleiding

Waternet onttrekt op de locatie Waterwinstation Cornelis Biemond (WCB) in Nieuwegein, namens de nv Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK), water uit het Lekkanaal o.a. ten bate van de productie van drinkwater voor de openbare drinkwatervoorziening. Op de locatie WCB heeft Waternet ook een grondwaterwinning, die fungeert als calamiteitenwinning. Deze wordt tijdelijk ingezet bij een verontreiniging op het Lekkanaal om een voldoende waterlevering van goede kwaliteit in stand te houden. Voor de grondwaterwinning heeft WRK een Waterwetvergunning op grond waarvan jaarlijks bijna 3 miljoen m³ grondwater mag worden onttrokken.

In tegenstelling tot de reguliere grondwaterwinningen bestemd voor de openbare drinkwatervoorziening, zijn rondom deze winning geen beschermingszones op grond van de Provinciale Milieuverordening Utrecht 2013 (hierna: PMV) aangewezen. Toenemende drukte in de ondergrond, effecten van klimaatverandering en de verplichtingen vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) hebben geleid tot de wens bij de provincie en bij Waternet om de calamiteitenwinning bescherming op grond van de PMV te geven. Dit voornemen is opgenomen in ons Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021.

1.2 Motivering voor aanwijzen beschermingszones

- *Toenemende drukte in ondergrond.* Het gebruik van de ondergrond, ook de diepe ondergrond, neemt toe en zal naar verwachting nog verder toenemen. Dit brengt risico's met zich mee voor de kwaliteit van het grondwater in de nabijheid van de winlocatie. Met name het aantal bodemenergiesystemen (warmte-/koudeopslag - WKO) neemt, ook in de nabijheid van de calamiteitenwinning, sterk toe. Indien dit te dicht bij een drinkwaterwinning wordt toegepast, vormt dit een risico vanwege effecten op de waterkwaliteit en de temperatuur van het grondwater. Dat geldt ook voor het boren naar en winnen van aardwarmte (geothermie), dat momenteel nog niet in de provincie Utrecht plaatsvindt maar mogelijk in de nabije toekomst wel.
- *Effecten van klimaatverandering.* Naar verwachting zal door klimaatverandering, met hogere temperaturen en veranderende neerslagpatronen, in de toekomst vaker een periode met lage rivierafvoer en hogere concentraties verontreinigende stoffen optreden. Hierdoor wordt het belang van de calamiteitenonttrekking groter, omdat vaker bijmenging van het ingelaten oppervlaktewater met grondwater nodig is om een voldoende waterkwaliteit te krijgen voor de productie van drinkwater.
- *De Europese Kaderrichtlijn Water.* De Kaderrichtlijn Water heeft als doel om grondwaterlichamen in een goede chemische toestand en een goede kwantitatieve toestand te houden of brengen. Bescherming van drinkwaterwinningen is een verplichting die hieruit voortvloeit. Voor deze winningen dient de achteruitgang van de kwaliteit te worden voorkomen en maatregelen te worden genomen als er knelpunten zijn. De provincie is ervoor verantwoordelijk dat de KRW-opgaven voor grondwater worden gerealiseerd.

Door het aanwijzen van grondwaterbeschermingszones in de PMV, worden milieuregels van kracht die bescherming bieden tegen risico's en daarmee de kwaliteit van het grondwater beschermen.

1.3 Type en begrenzing van de aan te wijzen grondwaterbeschermingszones

De PMV kent verschillende type grondwaterbeschermingszones. Het benodigde type beschermingszones en de grenzen daarvan zijn vastgesteld op basis van onderzoek naar de geohydrologische situatie en in samenspraak met het drinkwaterbedrijf. Op basis hiervan is besloten een waterwingebied en een boringsvrije zone aan te wijzen. Uit het onderzoek is gebleken dat voor de calamiteitenwinning, vanwege de ligging van de winputten onder een ononderbroken slecht doorlatende kleilaag, geen grondwaterbeschermingsgebied en 100-jaarsaandachtsgebied nodig is.

1.4 Gevolgen van aanwijzen beschermingszones

In het waterwingebied zijn alleen activiteiten van het drinkwaterbedrijf en onderhoudswerkzaamheden toegestaan. Het waterwingebied van de calamiteitenwinning strekt zich niet uit tot buiten het eigendom van het drinkwaterbedrijf.

Belangrijkste regel voor de boringsvrije zone is dat beneden een dieptegrens een verbod geldt op bepaalde activiteiten in de ondergrond. De standaard dieptegrens binnen de provincie Utrecht voor een boringsvrije zone is 40 m onder maaiveld. In het geval van deze calamiteitenwinning wordt echter een diepte van 60 m worden aangehouden. Deze grotere diepte kan worden aangehouden vanwege de bodemopbouw ter plaatse en de diepte van waarop het grondwater wordt onttrokken. Met deze diepere dieptegrens wordt meer ruimte geboden voor het toepassen van ondiepe bodemenergie (open WKO en gesloten systemen met bodemlussen). Als gevolg hiervan zijn de implicaties voor energiewinning vanuit WKO-systemen, gesloten bodemenergiesystemen en hogetemperatuuropslag beperkt. Het boren naar en de winning van aardwarmte (geothermie) is niet toegestaan in of onder een boringsvrije zone op grond van de regels van de PMV.

Ten oosten van de calamiteitenwinning, aan de andere zijde van het Lekkanaal, wordt het bedrijventerrein Het Klooster ontwikkeld. De gemeente Nieuwegein streeft hier naar een duurzame energievoorziening. Op een deel van Het Klooster is geen gasleiding aangelegd. Voor het voorzien in de koude- en warmtebehoefte werd een belangrijke rol gedacht voor bodemenergiesystemen, waarbij onder andere gesloten bodemenergiesystemen tot 150 meter diepte werden voorzien. Na het van kracht worden van de boringsvrije zone is dit niet meer mogelijk: er geldt een beperking tot 60 m onder maaiveld. Dit betekent dat een systeem uit meer ondiepe lussen moet bestaan om evenveel warmte en/of koude te leveren. Dit is naar verwachting iets duurder en er is meer ruimte voor nodig. Hiermee wordt de duurzame energievoorziening van Het Klooster niet onmogelijk gemaakt, omdat er naast een minder diep gesloten bodemenergiesysteem ook verschillende alternatieven zijn voor (kleinschalige) duurzame warmtevoorziening zoals luchtwarmtepompen, thermische zonnepanelen of infraroodpanelen in combinatie met PV-panelen. Voorgaande geldt ook in de rest van de boringsvrije zone. Als gevolg van de energietransitie zal ook daar op termijn de warmtevoorziening worden verduurzaamd.

Momenteel wordt er nog geen aardwarmte gewonnen in de provincie Utrecht, maar dat kan in de toekomst veranderen. Door de aanwezigheid van een warmtenet in (een deel van) Nieuwegein is deze regio vrij geschikt voor toepassing van aardwarmte als warmtebron. Een groot deel van de boringsvrije zone ligt binnen het gebied waarvoor in 2018 een opsporingsvergunning aardwarmte is aangevraagd. De ondergrondse potentie van aardwarmte in dit gebied en de match met de bovengrondse situatie worden momenteel nader onderzocht. De situatie zou zich kunnen voordoen dat blijkt dat de locatie van de boringsvrije zone een geschikte locatie is voor de winning van aardwarmte én er geen mogelijkheid is om hiervoor uit te wijken naar een locatie daarbuiten. Dan kan het gewenst zijn opnieuw een afweging te maken van de belangen van een duurzame warmtevoorziening en een robuuste drinkwatervoorziening, waarbij de laatste inzichten over risico's van aardwarmte in relatie tot de drinkwatervoorziening worden betrokken. Dit zou kunnen leiden tot aanpassing van de begrenzing van de zone en/of aanpassing van de regels. Aangezien het hier een calamiteitenwinning betreft kan zo nodig middels maatwerk iets meer worden toegestaan dan voor de reguliere drinkwaterwinningen.

3. Grondwaterbeschermingszones nieuwe gemeente Vijfheerenlanden (onderdeel B)

Op 1 januari 2019 zijn de gemeenten Vianen, Leerdam en Zederik gefuseerd tot de gemeente Vijfheerenlanden. Het gebied van de voormalige gemeenten Leerdam en Zederik, dat voorheen deel uitmaakte van de provincie Zuid-Holland, maakt nu deel uit van de provincie Utrecht. Op grond van het besluit van Provinciale Staten met nummer 81DF79D7 van 18 februari 2019 gelden voor het betreffende gebied tot en met 2020 nog de regels van de Provinciale milieuvordering Zuid-Holland. Op de overzichtskaart is de provinciegrens aangepast. De grondwaterbeschermingszones die onder het regime van de Provinciale milieuvordering Zuid-Holland vallen, zijn met een afwijkende markering aangeduid.